

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bedrijventerrein Trekkersveld IV gemeente Zeewolde

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

29 april 2021 / projectnummer: 3471

1 Advies over het MER in het kort

Polder Networks B.V. wil bij Zeewolde op een terrein van 166 hectare een groot datacenter bouwen en gebruiken. De gemeente Zeewolde wil aangrenzend aan het datacenter nog 35 hectare beschikbaar maken voor andere bedrijven. Het nieuw in te richten bedrijventerrein (in totaal 201 hectare) wordt 'Trekkersveld IV' genoemd.

De provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde verlenen vergunningen die nodig zijn voor de komst van het datacenter en het bedrijventerrein. Voordat ze hierover besluiten worden de mogelijke gevolgen voor de omgeving onderzocht in een milieueffectrapport (MER)¹. De gemeente heeft de Commissie om advies gevraagd over de kwaliteit van het rapport. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid ervan.

Wat blijkt uit het MER?

In het MER is gekeken naar de effecten in de bouwperiode en de periode daarna van zowel het bedrijventerrein als het datacenter. Het datacenter krijgt in het MER de meeste aandacht en er worden een paar opties met elkaar vergeleken die gaan over de inrichting ervan. Het betreft mogelijke toegangswegen, de aansluiting op het bestaande energienetwerk en het gebruik van koelwater. Volgens het MER zijn positieve effecten te verwachten voor de waterkwaliteit en het klimaat. Negatieve effecten zijn met name te verwachten voor de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. Daarnaast neemt de verkeersveiligheid af en het industrielawaai toe. Gedurende de bouwperiode zijn sterk negatieve effecten te verwachten voor de aanwezige beschermde natuur.

Wat is advies van de Commissie?

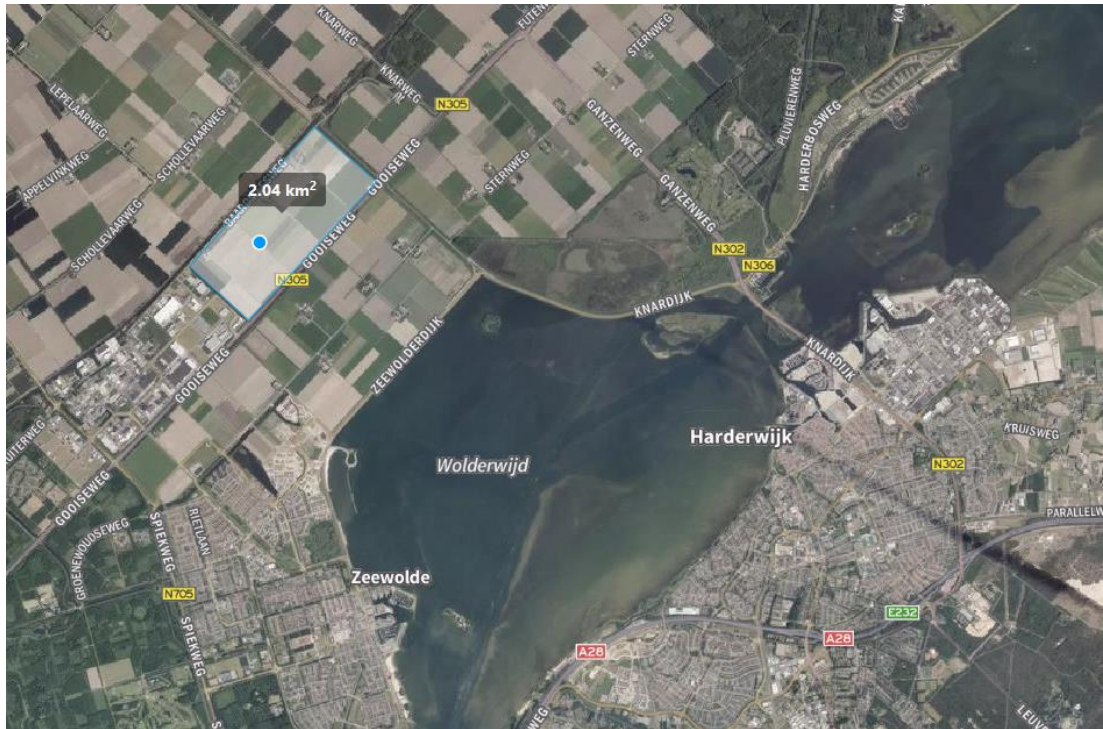
Het MER bevat uitgebreide onderzoeken en gaat in detail in op verschillende milieueffecten. Desondanks signaleert de Commissie bij de toetsing van het MER een aantal **tekortkomingen**. Zij acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het datacenter en bedrijventerrein. Het gaat om de volgende punten:

- Voeg een **landschappelijk ingepaste inrichtingsvariant** toe met het **maximaal opwekken van duurzame energie** op het eigen terrein van het datacenter.
- Onderzoek de effecten van de benodigde infrastructuur voor gebruik van **restwarmte**.
- Verbeter de effectbeoordelingen voor natuur, voor zowel de effecten op **Natura 2000-gebieden**, het **Natuur Netwerk Nederland** als voor de aanwezige **beschermde soorten**.
- Beoordeel de effecten op de **landschappelijk waardevolle Hoge Vaart**.
- Verbeter de effectbeoordelingen voor gezondheid, voor zowel **luchtkwaliteit** als **geluid**.
- **Onderbouw** de voorkeur voor de **ontsluiting** van het terrein.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de komst van het datacenter en de oprichting van het bedrijventerrein.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze ook andere aandachtspunten voor het vervolgtraject.

¹ MER Trekkersveld IV, deel A en deel B, Arcadis, 15-02-2021.

Figuur 1. Lichtblauw gearceerd de ligging van Trekkersveld IV (bron: PDOK 2019).

Aanleiding MER

Polder Networks B.V. wil een datacenter bouwen bij Zeewolde. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zeewolde wil daarnaast een regulier bedrijventerrein ontwikkelen. Voor de totale ontwikkeling zijn een nieuw bestemmingsplan en een ontgrondingsvergunning nodig. Voor het bestemmingsplan is de gemeenteraad van Zeewolde het bevoegd gezag en voor de ontgrondingsvergunning zijn dit de Gedeputeerde Staten van Flevoland. Het betreft een gecombineerd plan/project-MER, waarvoor de gemeente Zeewolde optreedt als het coördinerend bevoegd gezag.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is bij wet ingesteld, onafhankelijk en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. De bevoegde gezagen – in dit geval de gemeenteraad van Zeewolde en Gedeputeerde Staten van Flevoland – besluiten over de wijziging van het bestemmingsplan en de benodigde ontgrondingen.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken, die bij het advies zijn gebruikt, zijn te vinden door nummer [3471](#) in te vullen in het zoekvak op www.commissiemer.nl.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Inrichtingsvariant en onderbouwing locatiekeuze

Landschappelijk ingepaste variant met maximaal opwekken duurzame energie

In het MER (in paragraaf 3.3) worden een aantal uitvoeringsopties met elkaar vergeleken. De opties beperken zich tot het eigen terrein van het datacenter. Het zijn de wijze van aansluiting op bestaande wegen, de ligging van buisleidingen voor het benutten van restwarmte, de aansluiting op het bestaande hoogspanningsnet en de manier waarop gebruikgemaakt wordt van water voor de koeling.

De Commissie is van mening dat echte inrichtingsvarianten van het datacenter ontbreken. Gezien vanuit landschappelijke inpassing is een variant met alleen schuin op de kavelrichting geplaatste gebouwen onvoldoende. En vanuit het klimaatpunt is een variant waarbij maximaal zelf energie wordt opgewekt onmisbaar. Denk hierbij aan het volledig benutten van daken, gevels, parkeerplaatsen, waterpartijen en alle andere open terreinen met zonnepanelen en mogelijk kleinschalige windturbines. Zie verder paragrafen 2.2 (klimaat, energie en circulariteit) en 2.4 (landschap en cultuurhistorie) van dit advies.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, een inrichtingsvariant op te nemen waarin op het terrein van het datacenter maximaal duurzame energie wordt opgewekt. Beoordeel de milieueffecten van deze variant en vergelijk deze met de andere varianten.

Locatiekeuze van datacenter en bedrijventerrein onvoldoende onderbouwd

In het MER heeft een locatieafweging plaatsgevonden. Met een quickscan² zijn kort de voor- en nadelen beschreven van drie dichtbij elkaar gelegen locaties binnen de gemeente Zeewolde. Hierbij wordt globaal ingegaan op de potentiële milieugevolgen van de locaties. Er is ter onderbouwing ook verwezen naar de 'Ruimtelijke Strategie Datacenters'³.

De keuze voor Zeewolde lijkt te conflicteren met de genoemde ruimtelijke strategie. Daarin zijn juist voor de allergrootste ('*hyperscale*') datacenters Noord-Holland en Groningen als zoekgebieden aangewezen. De 'zone Almere-Zeewolde-Lelystad-Dronten' is wel genoemd, maar dan als zoekgebied voor datacenters waarvan meerdere bedrijven tegelijk gebruik

² Bijlage 4 van het MER: Quickscan locatiekeuze Zeewolde.

³ Ruimtelijke Strategie Datacenters, Ministerie van Binnenlandse Zaken, maart 2019.

maken ('co-locatie').⁴ De Commissie beveelt aan om beter te onderbouwen waarom Zeewolde een geschiktere locatie voor het datacenter is dan de genoemde zoekgebieden in de ruimtelijke strategie.

2.2 Klimaat, energie en circulariteit

Energieverbruik en -opwekking

In paragraaf 19.2 van het MER over duurzame energie staat dat het datacenter 1380 GWh energie verbruikt. Er is te lezen dat dit "100% groene stroom uit een nieuw te ontwikkelen duurzame bron" is. De mogelijkheden voor het opwekken van energie op het terrein van het datacenter zijn niet onderzocht. Want dit is, volgens het MER, niet mogelijk door ruimtegebrek op daken, het beschikbaar moeten blijven van open grond voor de bouwfase en problemen met de brandveiligheid. Over het bedrijventerrein wordt gesteld dat er wel mogelijkheden zijn voor energieopwekking. Hierbij wordt gedacht aan zonnepanelen, warmtepompen of kleine windturbines. De gemeente heeft klimaatambities, maar stuurt hier niet actief op en stelt geen eisen aan de toekomstige bedrijven.

De Commissie is kritisch over de stelling dat het datacenter "stroom uit een nieuw te ontwikkelen duurzame bron" gaat ontvangen. Ze vindt de stelling dat het opwekken van energie op het terrein van het datacenter onmogelijk is, niet voldoende onderbouwd. Juist met een inrichtingsvariant waarbij het opwekken van energie op eigen terreinen maximaal wordt benut, zoals in paragraaf 2.1 geadviseerd, worden de positieve en negatieve effecten ervan bepaald. De Commissie merkt verder op dat, naast de 40 hectare die nodig is voor het datacenter en de bijgebouwen, 146 hectare grond onbebouwd blijft. Ze adviseert bij deze inrichtingsvariant alle daken, gevels, parkeerplaatsen, waterpartijen en de rest van de 'open ruimte' te benutten. Bereken hoeveel van de benodigde jaarlijkse energie op het terrein van het datacenter op die manier zelf kan worden opgewekt.

Beoordeel effecten van hergebruik restwarmte

Het datacenter verbruikt aan de ene kant veel energie. Aan de andere kant komt een vijfde deel hiervan als restwarmte weer vrij. Uit het MER blijkt dat initiatiefnemer Polder Networks B.V. de warmteterugwinning wil faciliteren. Bij de eerste twee van de vijf te bouwen datahallen ontstaat ongeveer 105 GWh aan terug te winnen warmte. Dit heeft een temperatuur van ongeveer 25 graden Celsius. De warmte zou, bijvoorbeeld via een warmtenet naar Zeewolde en Harderwijk, hergebruikt kunnen worden. Hiervoor is een onderzoek⁵ uitgevoerd.

Het onderzoek geeft inzicht in de mogelijkheden voor hergebruik. Het valt op dat hergebruik van de warmte weliswaar technisch mogelijk lijkt, maar dat er (financiële) haken en ogen aan zitten. Transport naar de kernen van Zeewolde en met name naar het op grotere afstand gelegen Harderwijk leidt tot efficiëntieverlies en technische uitdagingen, zoals een diepe boring onder het Veluwerandmeer. Een waarschuwing voor te veel optimisme is op zijn plaats⁶.

⁴ In de ruimtelijke strategie datacenters staat dat voor grote co-locatie datacenters bijzondere aandacht is voor "de zone Almere - Zeewolde - Lelystad - Dronten" en dat "voor hyperscales Middenmeer en Eemshaven verder benut en uitgebouwd dienen te worden".

⁵ Onderzoek restwarmtepotentie Zeewolde, Greenvis, rapportage v2.1, *geen datum*.

⁶ De Commissie signaleert dat in de onderbouwingen in het Greenvis onderzoek naar restwarmte (zie resp. paragrafen 4.1 en 3.2.3) geen rekening is gehouden met maatschappelijke kosten en er is uitgegaan van een participatiegraad van 100%.

In het MER zijn de effecten van de benodigde buisleidingen en warmteoverdrachtsstations niet beoordeeld. De stations zijn nodig om de restwarmte op te waarden naar bruikbare temperaturen in de woonwijken. De Commissie acht de benodigde infrastructuur om de restwarmte te benutten onlosmakelijk met de komst van het datacenter verbonden. De gevolgen hiervan op de omgeving dienen daarom ook onderzocht te zijn in het MER.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de effecten van de benodigde infrastructuur voor transport en hergebruik van de restwarmte te onderzoeken. Stel ook een energiebalans op, waaruit naast de hoeveelheid warmte die vrijkomt, blijkt hoeveel energie het kost om deze duurzaam op te waarden naar bruikbare temperaturen en hoeveel verlies er op treedt bij het transport.

Duurzaamheidsambities en circulariteit

In het MER wordt per thema relevant overheidsbeleid genoemd. In paragraaf 19.1 staat beschreven dat uit de duurzaamheidsvisie van de gemeente Zeewolde blijkt dat de gemeente ernaar streeft om in 2030 twee keer zoveel energie op te wekken als dat er wordt verbruikt. Uit het MER blijkt echter niet hoe de komst van het datacenter zich verhoudt tot deze duurzaamheidsambitie van de gemeente. De Commissie beveelt aan om in ieder geval voorafgaand aan de besluitvorming te beschrijven welke maatregelen er zijn om aan deze ambitie invulling te geven en in hoeverre ze worden gerealiseerd. Geef ook aan hoe dit wordt gemonitord.

In paragraaf 19.3 (afval en circulariteit) van het MER wordt voornamelijk ingegaan op hergebruik van afval. De Commissie merkt op dat circulariteit zich naast afval ook richt op een efficiëntere omgang met grondstoffen, materialen en producten. Dit geldt ook voor de bouwfase. De Commissie beveelt daarom aan om voorafgaand aan de vergunningverlening, naast het genoemde milieubeheersplan⁷, ook te beschrijven hoe ambities en doelstellingen van het datacenter zich verhouden tot de vastgelegde milieuprestatie van gebouwen in het Bouwbesluit⁸. Benoem de gebruikte hoeveelheden grondstoffen en materialen voor het bouwproject en beschrijf welke grondstoffen daarbij wel en niet hernieuwbaar of herbruikbaar zijn.

2.3 Natuur

In het MER zijn de gevolgen van het bestemmingsplan voor Natura 2000-gebieden, gebieden behorende tot het Natuur Netwerk Nederland en (leefgebieden van) beschermde soorten in beeld gebracht. De Commissie heeft over de beoordeling van de effecten op deze drie aspecten een aantal opmerkingen.

⁷ In paragraaf 19.3 van het MER wordt beschreven dat een milieubeheersplan of *Construction Environmental Management Plan* wordt opgesteld. Dit wordt een 'levend document' dat elke zes maanden wordt geüpdatet.

⁸ Om de milieu-impact te meten stelt het Bouwbesluit per 1 januari 2018 behalve aan energie-prestaties ook eisen aan de milieuprestaties van gebouwen. In 'Afdeling 5.2 Milieu, nieuwbouw' is de verplichting vastgelegd om de milieubelasting door in het bouwwerk toe te passen materialen te beperken. Daarbij geldt een grenswaarde die niet mag worden overschreden en waarvoor een zogeheten milieuprestatieberekening van gebouwen (MPG) verplicht is bij het aanvragen van een omgevingsvergunning.

Natura 2000-gebieden

Het MER concludeert dat er geen gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden. De Commissie vindt dit op grond van de volgende punten niet goed onderbouwd:

- Gevolgen van stikstofdepositie in de aanleg- en gebruiksfase op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden worden volgens het MER uitgesloten door intern te salderen met de melkvee- en akkerbouwbedrijven in het plangebied.⁹ De interne saldering gebeurt op basis van vergunde en niet de feitelijk actuele dierplaatsen waardoor de gevolgen voor Natura 2000-gebieden mogelijk zijn onderschat. De Commissie kan niet nagaan of gesaldeerde is op basis van de onherroepelijke natuurvergunningen van de agrarische bedrijven en wat de feitelijke legale situatie is.
- In de aanlegfase is sprake van veel extra vervoersbewegingen. Indien deze via het Natura 2000-gebied de Veluwe gaan, leidt dit mogelijk tot verzuring van gevoelige en overbelaste leefgebieden. Het MER gaat hier niet op in.¹⁰
- Het plangebied is in de huidige situatie (overdag en 's nachts) mogelijk in gebruik als foerageergebied voor vogelsoorten die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Het MER beschrijft dit niet kwantitatief, waarmee niet navolgbaar wordt onderbouwd dat negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied via externe werking zijn uitgesloten.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, te onderbouwen dat het plan geen significante negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Ga daarbij in op de drie bovenstaande opmerkingen over stikstofdepositie en de aantasting van foerageergebied van vogelsoorten.

Natuur Netwerk Nederland

Het MER gaat uitgebreid in op de gevolgen voor het Natuur Netwerk Nederland (NNN). De Commissie heeft hierover de volgende opmerkingen:

- Het lozen van water met een hogere temperatuur (zie ook paragraaf 2.8 van dit advies) op de Hoge Vaart veroorzaakt een beperkt negatief effect op het gelijknamige NNN-gebied. In het MER wordt gesteld dat de kwaliteit van het NNN hierdoor niet wezenlijk wordt aangetast en de functionaliteit van de verbindingzone niet wezenlijk wordt beïnvloed. Het is de Commissie onduidelijk waarom een 'beperkt negatief effect' toelaatbaar is voor de wezenlijke kenmerken en waarden voor de verbindingzones. Een beschrijving van de warmte-tolerantie van de mogelijke beïnvloede organismen ontbreekt. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met indirecte effecten, zoals gevolgen voor de voedselketen die het ecologisch functioneren van de verbindingzone kunnen beïnvloeden.
- Het lozen van water met een andere chemische samenstelling (zie ook paragraaf 2.8 van dit advies) leidt mogelijk tot effecten op de aanwezige natuur. In het MER zijn de effecten hiervan alleen getoetst aan de Kaderrichtlijn Water. Het MER stelt dat de kwaliteit hiervan binnen de grenswaarden blijft en dat de waterzuiveringsinstallatie daarop wordt ingeregeld. De mogelijke gevolgen van het lozen van water met een andere chemische kwaliteit op de natuur moeten ook in bredere zin voor de ecologische verbindingzone de Hoge Vaart worden onderzocht.

⁹ Voor bestemmingsplannen geldt dat voor de referentiesituatie uitgegaan dient te worden van de feitelijke en planologische legale situatie ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan.

¹⁰ De afkap van de stikstofberekening van het wegverkeer op 5 kilometer is hierbij een mogelijk aandachtspunt (zie tussenuitspraak tracébesluit "A15/A12 Ressen-Oudbroeken" d.d. 20-01-2021).

- In de aanleg- en gebruiksfase vinden ingrepen plaats in het grondwaterpeil. De gevolgen daarvan voor de omliggende NNN-gebieden zijn niet beschreven. De Commissie merkt op dat verlaging van het grondwaterpeil kan leiden tot verdroging en tot de grootste knelpunten voor de Nederlandse natuur wordt gerekend. Met name de mogelijke gevolgen voor kwelzones langs de Knardijk zijn hierbij een aandachtspunt. De aanwezige vegetatie en de daarmee verbonden fauna kunnen negatieve gevolgen ondervinden van een grondwaterverlaging.
- Zowel het water als de oevers van de Hoge Vaart zijn een ecologische verbindingzone. In het bestemmingsplan wordt een bovengrondse hoogspanningsleiding mogelijk gemaakt die de vaart kruist. Het MER gaat niet in op de mogelijke gevolgen die de hoogspanningsleiding heeft op de dieren die deze zone gebruiken, zoals vogels en vleermuizen.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de mogelijke effecten op het Natuur Netwerk Nederland te onderzoeken. Onderzoek in ieder geval de effecten van het lozen van water met een andere temperatuur en chemische samenstelling, het wijzigen van het grondwaterpeil en de hoogspanningsleiding.

Beschermde soorten

De gevolgen voor de aanwezige beschermde soorten worden in het MER en de ontheffingsaanvraag¹¹ na mitigatie als 'neutraal' beoordeeld. Deze conclusie is niet navolgbaar. De Commissie noemt de volgende aandachtspunten:

- Het terrein vormt nu het leefgebied van verschillende vogelsoorten. De meeste zullen door de komst van het Trekkersveld IV wegtrekken. In het MER moeten de gevolgen hiervan onderzocht en beschreven zijn.¹² Dit is nu niet volledig in beeld gebracht. Er is alleen gekeken naar vogels waarvan de nestplaatsen het hele jaar beschermd zijn. Toon navolgbaar aan dat voor vogels geen verslechtering van de staat van instandhouding optreedt. Verder staat in het MER dat voor vogelsoorten die nu vast op het terrein verblijven kunstmatige nesten worden geplaatst. Het is echter niet duidelijk of de kwaliteit van het leefgebied die ontstaat, zoals het aanbod van voedsel en beschutting, het wel mogelijk maakt om de huidige omvang van het broedbestand te behouden.¹³
- In het gebied komen nu vleermuizen voor. In de ontheffingsaanvraag staan de gevolgen beschreven voor ruige en gewone dwergvleermuizen. Door de sloop van een aantal boerderijen verdwijnen de huidige verblijfplaatsen van de vleermuizen. En als er geen mitigerende maatregelen worden genomen, verdwijnen er mogelijk ook vaste rustplaatsen, vinden er verstoringen plaats en worden dieren verwond of gedood. Ook wordt gesteld dat er geen sprake is van essentieel foerageergebied en dat er vliegroutes verdwijnen. In het MER is onvoldoende onderbouwd dat al deze factoren de gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen niet aantasten.
- In het bestemmingsplan wordt een bovengrondse hoogspanningsleiding (van 150 kilovolt) mogelijk gemaakt. Tegen de kabels hiervan kunnen vogels vliegen waardoor ze in het ergste geval overlijden. In het MER staat dat de kans hierop verkleind kan worden door 'vogelflappen' aan de kabels te hangen. Welk effect hierna mogelijk overblijft

¹¹ Ontheffingsaanvraag soortbescherming, Arcadis, 03-03-2021.

¹² Alle van nature in Nederland voorkomende vogelsoorten, met inbegrip van doortrekkers en overwinteraars, zijn beschermd door de Vogelrichtlijn en de Wet natuurbescherming. Er kan alleen ontheffing verleend worden als de maatregelen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de vogelsoort (art. 3.3, 4e lid aanhef en onder c).

¹³ In bijlage E van de Ontheffingsaanvraag wordt aangegeven dat "de details van de nieuw aan te leggen habitats op een later moment aan de aanvraag worden toegevoegd".

(aanvaringslachtoffers en barrièrewerking op vogels en vleermuizen), is niet beschreven. Het MER maakt niet duidelijk of hiervoor een ontheffing kan worden verleend.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, te onderbouwen dat het plan geen negatieve gevolgen heeft voor vogels en vleermuizen. Betrek hierbij bovenstaande punten over aantasting van het leefgebied van vogels, leefgebied van vleermuizen en sterfte en/of barrièrewerking van de hoogspanningsverbinding.

2.4 Landschap en cultuurhistorie

Landschappelijk ingepaste variant met maximale duurzame energieopwekking

Zoals eerder gesteld, in paragraaf 2.1 van dit advies, is de Commissie van mening dat voor de hand liggende inrichtingsvarianten van het datacenter ontbreken. Vanuit landschappelijk oogpunt is een variant met alleen schuin op de kavelrichting geplaatste gebouwen onvoldoende. Met andere varianten worden nadelige gevolgen voor het landschap verminderd. De belangrijkste die ontbreekt: een variant waarin het eigen terrein maximaal wordt benut om duurzame energie op te wekken.

Een randvoorwaarde bij deze variant is dat het datacenter door een groene bomenrand rond de kavel in het landschap wordt ingepast. Richt hierbij vervolgens het gehele terrein, inclusief alle bebouwing (gevels en daken), parkeerterreinen en waterpartijen maximaal in met zonnepanelen. Vanuit landschappelijk oogpunt is dit de belangrijkste inrichtingsvariant. Daarmee wordt voorkomen dat elders in het Nederlandse landschap grootschalige wind- of zonneparken nodig zijn om aan de energievraag van het datacenter te voldoen.

Invloed op landschappelijke en cultuurhistorische structuren

In het MER worden de Knardijk en de Hoge Vaart als belangrijke landschappelijke structuren benoemd. Ook wordt vermeld dat de Hoge Vaart een ecologische verbindingzone is. Er worden aan deze stelling echter geen consequenties voor de inrichting verbonden.

Langs een groot deel van het traject van de Hoge Vaart in zuidelijk en oostelijk Flevoland liggen grotere en kleinere groengebieden. In Trekkersveld IV mag echter op tien meter van de grens van het bedrijventerrein al gebouwd worden. In het gebied bestemd voor het datacenter is die grens twintig meter, maar daarbinnen ligt ook de ontsluitingsweg. Dit is niet in evenwicht met de zones die bij de Gooiseweg (55 meter vanaf de kavelgrens) en de Knardijk (minimaal 100 meter) langs de Hoge Vaart zijn vrijgehouden. De Commissie constateert dat in het landschappelijk onderzoek geen recht wordt gedaan aan het belang van de Hoge Vaart.

In tegenstelling tot de Gooiseweg vormt de Hoge Vaart de voorkant van de ontginning, waar ook boerderijen langs staan. In de inrichting van Trekkersveld III is dat karakter van een kleinschalig bebouwingslint nog terug te zien. Maar in Trekkersveld IV is niets met deze karakteristiek gedaan en wordt de Hoge Vaart beschouwd als achterkant.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de effecten op de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de Hoge Vaart te onderzoeken. Beschrijf het belang van de Hoge Vaart en hoe zich dat verhoudt tot de geringe afstand die in het huidige ontwerp tot de Hoge Vaart wordt gehouden.

2.5 Luchtkwaliteit

In het luchtkwaliteitsonderzoek¹⁴ staat dat, zonder de komst van Trekkersveld IV, in het jaar 2025 hogere concentraties NO₂ in de omgeving aanwezig zullen zijn dan nu. Voor een woning aan de Futenweg 8 in Zeewolde is berekend dat het datacenter hier maximaal 2 µg/m³ aan toevoegt. Verder blijkt uit het rapport dat de komst van het datacenter juist leidt tot een verlaging van de NO₂-concentraties. Er staat dat dit komt omdat het datacenter vooral lichte motorvoertuigen aantrekt die minder uitstoot hebben.

De Commissie vindt de conclusies uit het MER en het luchtkwaliteitsonderzoek onvoldoende navolgbaar. Het bedrijventerrein Trekkersveld IV, inclusief datacenter, zal relevante verbindingen uitstoten door (zware) motorvoertuigen, industriële activiteiten en het maandelijks testen van de noodstroomaggregaten. Het is niet duidelijk welke autonome ontwikkelingen in het plangebied mogelijk leiden tot een min of meer vergelijkbare uitstoot. Ook is onduidelijk hoe dit effect uiteindelijk als neutraal wordt beoordeeld in het MER.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de effecten en de beoordeling voor het thema luchtkwaliteit navolgbaar te onderbouwen.

2.6 Geluid

In het MER wordt voor de maximale geluidniveaus verwezen naar een rapport van Munsterhuis¹⁵. Er wordt voor het bedrijventerrein uitgegaan van maximale geluidniveaus (bronvermogen) van 110 dB(A). Er wordt in het rapport verschillend gesproken over de invulling van het bedrijventerrein. Zo wordt in paragraaf 7.1 gesproken over logistieke bedrijven terwijl in paragraaf 4.2 logistiek, productie en assemblage, bouw of groothandel staat. In paragraaf 13.4.2 van het MER wordt dan weer gesproken over productie, transport, logistiek, groothandel en industrie.

Het bestemmingsplan maakt activiteiten tot en met milieucategorie 3.2 mogelijk.¹⁶ Voor bedrijven in deze categorie is het aangehouden maximale bronvermogen te laag. Er moet rekening worden gehouden met hogere geluidniveaus tot 130 dB(A). Die kunnen bijvoorbeeld optreden bij activiteiten als buitenproductie en assemblage. Mogelijk zijn hierdoor ook de maximale geluidniveaus in de omgeving onderschat.

¹⁴ Tabel 12 uit het "Luchtkwaliteitsonderzoek Datacenter TULIP", Arcadis, 4 maart 2021.

¹⁵ Onderdeel van het Bestemmingsplan Parapluplan verruiming geluidzone Trekkersveld, 18-02-2021. Met als bijlage 1: Akoestisch onderzoek uitbreiding industrieterrein Trekkersveld en Horsterparc met Trekkersveld IV te Zeewolde, Munsterhuis, 21-11-2020.

¹⁶ Dit volgt uit het ontwerp bestemmingsplan "Trekkersveld IV". In categorie 3.2 vallen onder andere slachterijen, houtzagerijen en metaalbewerkingsbedrijven.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de mogelijke effecten van het geluid op de omgeving nader te onderzoeken. Betrek hierbij de juiste maximale geluidniveaus die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

2.7 Verkeer en infrastructuur

In het MER (hoofdstukken 14 en 21 van deel B) zijn de verkeersonderzoeken opgenomen. Daarin is op overzichtelijke en navolgbare wijze het thema mobiliteit voor de huidige en de toekomstige situatie onderzocht en beschreven. Het MER hanteert in het beoordelingskader de aspecten verkeersgeneratie, -afwikkeling, -veiligheid en parkeren. De aanpak van het deelonderzoek verkeersafwikkeling geeft een goed inzicht in de te verwachten doorstroming na realisering van het nieuwe bedrijventerrein en datacenter. De aannames van de verkeersprognose bevatten grote onzekerheden, waardoor een goede monitoring van de verkeersafwikkeling belangrijk is.

Keuze voor ontsluitingsalternatief niet navolgbaar

Het MER dient ook als onderbouwing voor de toekomstige ontsluitingsweg. Hiervoor is een quickscan opgesteld met vier mogelijke alternatieven. Deze zijn op de milieuaspecten archeologie, ecologie, landschap, verkeersafwikkeling, duurzaamheid en bereikbaarheid overige ruimtelijke functies beschouwd. De effecten zijn kort beschreven, maar niet duidelijk is hoe de alternatieven ten opzichte van elkaar en de referentiesituatie scoren. Voor de toekomstige verkeersontsluiting is uitgegaan van alternatief 1 op basis van de verkeersveiligheid, algemene veiligheid en visuele uitstraling (pagina 12). Die afweging is gebaseerd op andere criteria dan in de quickscan onderzocht. Het betreft onder meer de criteria reistijden, landschap, ecologie en duurzaamheid. Alternatieven 2 en 3 krijgen de meest positieve scores en alternatief 1 laat de meest negatieve effecten zien.

De Commissie constateert dat een onderbouwing voor de keuze van alternatief 1 ontbreekt. Deze acht zij van belang, omdat de keuze een doorwerking heeft op andere delen van het MER, zoals voor de aspecten verkeersafwikkeling, veiligheid, lucht en geluid.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, te onderbouwen waarom het alternatief met de meest negatieve effecten voor verkeer gekozen is. Maak hiervoor een inzichtelijke vergelijking tussen de verschillende alternatieven en motiveer daarmee de keuze voor alternatief 1.

Slimme parkeeroplossingen ontbreken

In het MER wordt beschreven hoe het parkeren wordt georganiseerd. Dit mag uitsluitend op eigen terrein. Het MER biedt geen inzicht in welke parkeerbehoeften van de bedrijven en het datacenter worden verwacht en welke gevolgen het parkeren met zich mee zal brengen. De Commissie beveelt aan bij de vergunningverlening te (laten) onderzoeken hoe de bedrijven kunnen samenwerken met betrekking tot vervoersmanagement en parkeeroplossingen. Hiermee wordt de toename van de automobilititeit en het ruimtebeslag voor parkeren beperkt.

2.8 Water

Het datacenter gebruikt in principe lucht voor het koelen van de apparatuur. Als de temperatuur en vochtigheid van de lucht¹⁷ niet toereikend zijn, wordt water gebruikt voor het koelen. Bij het gebruik van water voor het koelingsproces verdampt 20% van het water, wat overeenkomt met ongeveer 475.000 kuub water per jaar¹⁸. Het water wordt bewerkt met chemicaliën ('voorbehandeling') om aantasting van de systemen te voorkomen. Voordat het water vervolgens weer geloosd wordt, wordt het eerst gezuiverd. Daardoor worden een deel van de toegevoegde schadelijke stoffen en de verhoging van concentraties van potentiële schadelijke stoffen die ontstaan door 'indikking' (verdamping) verwijderd. Het geloosde water zal bovendien een hogere temperatuur hebben in vergelijking met toen het onttrokken werd. In het MER worden mogelijke gevolgen hiervan voor het milieu benoemd. Ook is beschreven dat het te lozen water moet voldoen aan de grenswaarden van de Kaderrichtlijn Water.

De Commissie merkt op dat de processen bij alle onderzochte varianten gelijk zijn, maar dat de effectbeoordeling van de varianten verschilt. Zo krijgt de variant met lozing op het Wolderwijd een negatieve beoordeling, terwijl lozing op de Hoge Vaart neutraal wordt beoordeeld. Dit lijkt te maken te hebben met de beschermde status van het oppervlakte-water. De Commissie beveelt aan om duidelijk en navolgbaar op te schrijven waarom hetzelfde proceswatersysteem, en dus met dezelfde kwaliteit van het te lozen water, toch tot andere effectbeoordelingen leidt.

De effecten van het onttrekken en de verdamping van water zijn niet beschreven. Vooral tijdens warme zomers, waarbij droogteproblemen optreden, moet waarschijnlijk water gebruikt worden voor de koeling van het datacenter. Juist dan kan het onttrekken van water en het verlies dat optreedt door verdamping mogelijke tot extra knelpunten leiden. De Commissie beveelt daarom aan om te onderbouwen waarom negatieve effecten op voorhand zijn uit te sluiten. Als deze niet uit te sluiten zijn, betrek ze dan in de effectbeoordeling.

Zie verder paragraaf 2.3 van dit advies, waar aandacht wordt gevraagd voor de mogelijke effecten van het lozen van water met een andere thermische en chemische samenstelling op de aanwezige natuur.

2.9 Monitoring en evaluatieprogramma

In het MER is een aanzet tot een evaluatieprogramma gemaakt. De Commissie benadrukt het belang van het monitoren van de effecten van het datacenter. Ze wijst hierbij met name op het belang van:

- De effecten van het onttrekken van water, het verdampen van water en het lozen van water dat thermisch en chemisch een andere samenstelling heeft. Betrek hierbij ook effecten op aquatische organismen.
- De effecten op natuur en de werking van genoemde mitigerende maatregelen.
- Monitoren van de emissies van de noodaggregaten.
- De effecten van de 8 jaar durende bouwtijd. Het is hierbij de vraag of nog sprake is van tijdelijke (verstoringseffecten bij een lange bouwperiode).

¹⁷ In een mondelinge toelichting is aan de Commissie meegedeeld dat de temperatuur van de lucht maximaal 29,4 graden Celsius mag zijn. De relatieve luchtvochtigheid mag niet lager zijn dan 20%.

¹⁸ Dit volgt uit tabel 3-4 van het MER.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Matthijs Beke

ir. Yttje Feddes

ing. Ben Peters

ing. Rob Vogel

ir. Paul van Vugt

ir. Harry Webers (voorzitter)

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplan en ontgrondingsvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C 16.1, "De ontginning [...] van steengroeven of dagbouw mijnen, met inbegrip van de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem [...]".

Bevoegd gezag besluiten

De gemeenteraad van Zeewolde is het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan en de Gedeputeerde Staten van Flevoland voor de ontgrondingsvergunning. De gemeente Zeewolde coördineert de m.e.r.-procedure.

Initiatiefnemer besluiten

Het college van burgemeester en wethouders is initiatiefnemer van het bedrijventerrein en Polder Networks B.V. van het datacenter.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3471](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

